

17. Сторінки історії Львівської державної музичної академії ім. М. В. Лисенка. – Львів: СПОЛОМ, 2003. – 256 с.
18. Центральний державний історичний архів в м. Львів (ЦДАЛ). – Ф. 327, оп. 1, скр. 2, арк. 82.
19. ЦДАЛ. – Ф. 835, оп. 1, скр. 958, арк. 54.
20. Fajak M. Szkolnictwo muzyczne Przemysla na przełomie XIX i XX wieku / M. Fajak. – Kielce, 1988. – 125 s.
21. Kaczmarkiewicz M. Nauka a kultura muzyczna w badaniach z zakresu wychowania muzycznego / M. Kaczmarkiewicz // Z teorii i praktyki wychowania muzycznego. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1997. – S. 33–42.
22. Kurier Stanislawowski. – Stanisławów, 1928. – Nr. 416.
23. Mazepa L. Szkolnictwo muzyczne Lwowa w okresie austriackim (1772–1918) / L. Mazepa // Musika Galiciana: kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby państwowej-księżęcej do roku 1945): Materiały Sesji Naukowej. – Rzeszów, 1997. – T. I. – S. 81–102.
24. Płomieński M. Uwagi do integracji w wychowaniu muzycznym / M. Płomieński // Z teorii i praktyki wychowania muzycznego. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1997. – S. 98–105.

УДК 78.07:37.01

С. І. САЛІЙ
В. С. САЛІЙ

ЕЛЕМЕНТИ МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ПІДЛІТКІВ

У статті висвітлено елементи музично-театральної діяльності в естетичному вихованні підлітків. На основі вивчення широкого кола наукових поглядів і тверджень з мистецтвознавства, психології та педагогіки визначено ряд функцій музично-театральної діяльності в естетичному вихованні підлітків.

Ключові слова: музично-театральна діяльність, естетичне виховання, підлітки, суспільне середовище, діти.

С. І. САЛІЙ
В. С. САЛІЙ

ЕЛЕМЕНТЫ МУЗЫКАЛЬНО-ТЕАТРАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ЭСТЕТИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ ПОДРОСТКОВ

В статье раскрыты элементы музыкально-театральной деятельности в эстетическом воспитании подростков. На основании изучения большого круга научных взглядов и утверждений по искусствоведению, психологии и педагогике определено ряд функций музыкально-театральной деятельности в эстетическом воспитании подростков.

Ключевые слова: музыкально-театральная деятельность, эстетическое воспитание, подростки, общественная среда, дети.

**THE MUSIC AND THEATRE ACTIVITY
IN THE ADOLESCENTS AESTHETIC EDUCATION**

We define a number of functions of music and theatre activities of artistic and aesthetic education for children based on a wide range of scientific opinions, positions and statements on art, psychology and pedagogy such as: artistic and cognitive, artistic and creative, emotional, artistic and communicative and artistic and hedonistic. Thus, one of the most important features of music and theatre activity for the development of personality is artistic and cognitive aimed at enriching music and theatre skills of adolescents.

Participants in the process of music and theatre performances show the already acquired impression of characters, events and more in children's theatre. Thus, theatre creativity promotes to the concentration of attention and sensitivity to the actions of other people in his life, of the ability to see and understand the purpose and value of certain human actions. Therefore, the more meaningful is performed play on a stage, richer and more colourful characters of the actors, the more teenagers-artists will learn not only about the characters, but in general about life, people, time in which they live, the more they understand variety of means of expression of inner spiritual world of man. Child more accurately assesses their own actions since the better understanding of human actions, the inner meaning of human language, a variety of shades of intonation. The active children involvement into the music and theatre creativity is not only expanding their general outlook, but also artistic, especially music and theatre direction.

We should note that children who participate in musical theatrical production as actors (and they, apparently, are most of the participants staged work) are most impact in terms of emotional and sensual transformation sector. First of all, this is explained by the fact that no step on a stage, no physical action in drama is not done mechanically, without internal study, and adolescent performer because of the nature of work on a role of the actor is forced to constantly carry out observations on the emotional experiences – their own and other people. Note that the methods of storage and representation of «emotional observations» are widely used in rehearsals with actors V. Nemirovych-Danchenko, including requiring the actors understanding the underlying causes of certain behaviour and character finding, according to the director, «the role of grain».

We know that theater is by nature a social art that means that there can be no spectators who create performances around a specific social environment. The scene and the audience jointly evaluate aspects of reality. It is well known that the theater reach an aesthetic purpose only in case when what it offers audience is their intrinsically important if life is shown in the play worries it if questions are raised on the scene, directly or indirectly mentioned spiritual development of society. Only in such cases, the theater is a great informative and educational force and effect on modern multi-viewer. It would be noted that the ability to perceive and understand the work of art in relation to its content and artistic form and includes an assessment of its artistic quality, means of expression used by the author to create artistic images. Formation of aesthetic judgments and estimates skills in adolescents can be made in many different ways: in the conversations of theatrical work, during his performance review and more.

One of the attractive and valuable properties of musical theatre is the possibility of the need for rest and psychological discharge. Thus, prominent theatre directors and teachers saw even in the professional theatre the object of recreation and entertainment. «Let us say that the theatre – the school. No, the theatre – is fun», said K. Stanislavskiy. H. Tovstonohov statement is also very close: «In the theatre we seek entertainment, and recreation. And this does not need to be afraid. In a real theatre, having fun, learning to live and rest, enrich them ... Theatre – holiday. Theatre – entertainment. Theatre – spectacle. «Modern theatre combines together school with the holiday, wisdom with entertainment, lesson with spectacle». Thus, the participation of adolescents in creative activities in the music and theatre arts is able to minimize the psychological tension and thus – the release of positive energy of a child.

One of the significant features of musical and theatrical activities in the aesthetic education of children and youth is also artistic and creative function that is to intensify the artistic and creative activity of adolescents.

The famous Ukrainian composer, folklorist and teacher M. Leontovych, deeply realizes the existence of the structure of folk song game elements of improvisation, widely used in the activity playing song and folklore, in particular – as a means to enhance the process of creative abilities of teenagers. Famous Ukrainian composer, choral conductor, choreographer, teacher and folklorist V. Verhovynets stressed on the music-playing activity to the development of creative abilities of children. As a proof of this collection of «Vesnyanochka» is created, that naturally includes games, able to occupy an important place in the art of creative development of children. We should say that theater causes children need in their own transformations, in implementing their own ideas, that is in creativity, thus encouraging a teenager to personal expression.

Besides the joy of creativity in the process of staging the child feels pleasure from that fact that he finds its place among others, affirms and proves himself in the team. Therefore, an important aspect of music and theatre activity is that an unlimited opportunity for spiritual communication, transferring their positive experiences to others is given to a child.

In the theatrical play adolescent asserts itself in the world spiritually, experiencing the power of their abilities. This kind of creative activity brings special delight by the very process of its action; this pleasure is disinterested and therefore akin to the aesthetic experience.

Adolescent thinks about their role while working on the musical and theatrical self-image. At the rehearsal he fulfills skills to transmit character by using the features of diction clearly and accurately, to find necessary replicas in time, to follow the conventions of musical and theatrical expression, to move on a stage and more. Thus art of musical theater promotes the formation of hedonic feelings not only in the participants but also in the audience.

Thus, we can state that the occupation of music and theatre art extend the life and artistic outlook, improve the level of emotional sensitivity, develop the capacity for evaluation of aesthetic phenomena, stimulate artistic and creative abilities for children.

Key words: *musical theatre activity, aesthetic education, adolescents, social environment, children.*

Практичне вирішення завдань музично-естетичного і художньо-творчого розвитку підлітків загальноосвітньої школи знаходиться в прямій залежності від рівня їхньої культури та навчально-творчої діяльності.

Сьогодні трансформування мистецько-освітніх стратегій характеризується актуалізацією питань оптимізації процесів формування і розвитку естетичних якостей молодого покоління. На думку відомих науковців теорії музично-естетичного виховання, таких, як Л. Масол, О. Шевнюк, Н. Миропольська, головною умовою забезпечення ефективних педагогічних дій естетико-виховної роботи з дітьми є активне запровадження поліхудожніх засобів. Науково-методичний напрям дослідницьких надбань з цієї проблематики представлено в наукових роботах Т. Гризоглазової, М. Бурбана, О. Комаровської, О. Хижної, Л. Хлебнікової, які на основі положень про органічну поліхудожню природу музичного театру вивчають різні аспекти застосування музично-театральних форм і методів роботи в музично-естетичному вихованні дітей.

Мета статті – здійснити ґрунтовне дослідження механізмів впливу учнівської музично-театральної діяльності на естетичну сферу підлітків.

Беручи за основу вивчення широкого кола наукових думок, положень і тверджень з мистецтвознавства, психології та педагогіки, визначаємо низку функцій музично-театральної діяльності в художньо-естетичному вихованні дітей, зокрема такі: *художньо-пізнавальну, мистецько-творчу, емоційну, мистецько-комунікативну і художньо-гедоністичну*. Так, однією з особливо вагомих функцій музично-театральної діяльності для розвитку особистості дитини вважаємо художньо-пізнавальну, спрямовану на розширення кругозору та збагачення музично-театральних навичок підлітків.

Адже відомо, що дитина в процесі свого життя та навчання намагається збагатити свій життєвий досвід: постійно накопичує знання про світ, людські стосунки, набуває відповідних уявлень про художньо-естетичну дійсність, художні явища мистецтва тощо. Творча діяльність дітей у сфері театру в силу своєї специфіки (здійснення інтелектуальної роботи учасників над роллю, залучення їх до розроблення власних елементарних варіантів режисерських поглядів, декоративного, музичного, хореографічного забезпечення постановки тощо) сприяє активізації цих процесів.

У дитячому театрі учасники в процесі постановок музично-театральних вистав особливо охоче показують уже набуті враження від характерів, персонажів, подій, явищ тощо. Таким чином, заняття театральною творчістю сприяють концентрації особливої уваги та чутливості до вчинків інших людей у житті, розвитку вміння бачити, розуміти мету і значення певних дій людини. Саме тому чим змістовнішою є виконувана на сцені п'єса, багатшими і яскравішими характерами дійових осіб, тим більше підлітки-виконавці дізнаються не тільки про героїв, але й взагалі про життя, людей, час, у якому вони живуть, тим повнішими стають їхні уявлення про багатоманітність засобів виразності внутрішнього духовного світу людини. Починаючи краще розуміти вчинки людей, внутрішній смисл людської мови, різноманітність її інтонаційних відтінків, дитина більш точно оцінює і свої власні вчинки. Активне залучення дітей до музично-театральної творчості сприяє не лише розширенню їхнього загального кругозору, а й художнього, зокрема музично-театрального напрямку.

Участь підлітків у творчому процесі постановки музичної театралізації забезпечує осягнення ними специфічної сутності музичного театру, яка полягає в інтегрованому взаємному поєднанні різних за своєю природою мистецьких елементів: музики, театру, хореографії, живопису, художнього світла.

Діяльність у галузі театралізованого музикування дає можливість усвідомити школярами спільності та відмінності у механізмах втілення художніх образів засобами тих або інших мистецьких різновидів, а також формування у них елементарних уявлень про способи та основні прийоми синтезування різноманітного мистецького матеріалу в єдине художнє ціле.

Крім значного потенціалу музично-театральної діяльності для розширення загального і мистецького кругозору підлітків, вона є важливим фактором підвищення рівня емоційного сприйняття учнів, розвитку в них здатності до оцінок дій у сфері естетичних явищ, забезпечення психологічної розрядки підлітків. Для підтвердження аргументів висловлених тверджень наводимо слова Є. Шевцова: «Мистецтво посідає особливе місце в естетичному вихованні, у розвитку чуттєво-емоційної сфери людини. Тому жодна із систем естетичного виховання не залишала мистецтво поза своєю увагою. Водночас характер впливу мистецтва на формування емоційного світу особистості досі залишається однією з найскладніших проблем естетичного виховання. Емоційний вплив мистецтва виявляється у тому, що людина по-новому починає сприймати себе, свою діяльність. Це, у свою чергу, стимулює пошук нею такої діяльності, яка відповідала б її більш вирослим почуттям. Тому й не має протиріччя у тому, що мистецтво виховує почуття і одночасно сприяє формуванню і розвитку життєдіяльності людини, орієнтує її на досягнення нової мети» [9, с. 29–30].

Зазначимо, що діти, які беруть участь у музично-театральній постановці в якості акторів (а вони, як видно, складають більшу частину учасників постановочної роботи), зазнають найбільшого впливу в плані трансформації емоційно-чуттєвої сфери. Це пояснюється насамперед тим, що жоден крок на сцені, жодна фізична дія у театральному мистецтві не здійснюється механічно, без внутрішнього обґрунтування, і підліток-виконавець в силу специфіки роботи актора над роллю змушений постійно здійснювати спостереження щодо емоційних переживань – як своїх власних, так й інших людей. Зазначимо, що прийоми накопичення та репрезентації «емоційних спостережень» широко використовував у репетиціях з акторами В. Немирович-Данченко, зокрема вимагаючи від акторів осмислення першопричин тієї чи іншої поведінки персонажа та віднайдення, за словами режисера, «зерна ролі».

Таким чином, робота з підлітками в напрямі музично-театрального мистецтва дає можливість практично керувати процесом розвитку та збагачення їх естетично-емоційної сфери. Додамо, що одним з доволі вагомих аргументів на користь залучення підлітків до музично-

театральної діяльності є її вплив на формування естетично-оцінного ставлення до дійсності, зокрема до мистецтва.

Відомо, що театральне мистецтво за своєю природою є мистецтвом суспільним, тобто не може існувати без глядачів, які створюють навколо вистави певне суспільне середовище. Сцена і глядач спільно оцінюють явища дійсності. Загальновідомо, що театр досягає естетичної мети тільки у тому випадку, коли те, що він пропонує глядачам, є для них внутрішньо важливим, якщо життя, яке показано у виставі, хвилює їх, якщо питання, які піднімаються на сцені, мають пряме або опосередковане значення для духовного розвитку суспільства. Тільки у таких випадках театр є великою пізнавальною і виховною силою та різнобічно впливає на сучасного глядача.

Однією з важливих проблем естетичного виховання засобами мистецтва музичного театру є формування художньо-естетичного смаку учасників музично-театральної діяльності. Вважаємо, що визначення художнього смаку досить повно описано в роботах музикознавчого напрямку В. Шацької: «Художній смак ми розуміємо, перш за все, як здатність відрізнити, цінувати й любити таке мистецтво, яке правдиво віддзеркалює дійсність, хвилює своїм великим глибоким змістом, який, у свою чергу, передає ідеали, ... кращі почуття та думки, зображені такими художніми засобами, які, будучи доступними, змушують найбільш інтенсивно, емоційно та естетично переживати витвір мистецтва й насолоджуватися ним» [8, с. 10].

Вміння сприймати і розуміти художній твір відносно його змісту і художньої форми містить й оцінку його художньої якості, засобів виразності, якими користується автор для формування художніх образів. Формування у підлітків навичок естетичних суджень і оцінок може здійснюватися різноманітними способами: у процесі бесід про театральний твір, під час його розгляду та виконання тощо.

Доцільно наголосити, що однією з домінуючих потреб сучасної дитини, зумовлених надзвичайною насиченістю навчально-виховного процесу різноманітною інформацією, темпом життя і впливом окремих негативних суспільних факторів, є потреба у відпочинку, у психологічній розрядці. Одна з привабливих і цінних властивостей музичного театру полягає у можливості забезпечення таких потреб. Так, видатні театральні педагоги та режисери вбачали навіть у професійному театрі об'єкт відпочинку і розваги. «Не будемо казати, що театр – школа. Ні, театр – це розвага», – говорив К. Станіславський [6, с. 465]. Близьким є твердження Г. Товстоногова: «У театрі шукають і розваг, і відпочинку. І цього зовсім не потрібно боятися. У справжньому театрі, розважаючись, вчаться жити, а відпочиваючи, збагачують себе ... Театр – свято. Театр – розвага. Театр – видовище» [7, с. 367]. «Сучасний театр повинен об'єднати, сплавити воедино школу зі святом, мудрість з розвагами, урок з видовищем» [7, с. 303]. Таким чином, участь підлітків у творчій діяльності в сфері музично-театрального мистецтва здатна сприяти мінімізації психологічної напруженості й тим самим – вивільненню позитивної енергії дитини.

Однією з вагомих функцій музично-театральної діяльності в естетичному вихованні дітей та юнацтва є також мистецько-творча функція, що полягає в активізації художньо-творчої діяльності підлітків.

На основі аналізу наукових робіт, присвячених художній творчості, з'ясовано, що значна кількість дослідників різних напрямів (філософів, мистецтвознавців, психологів, педагогів) вбачає основу художньої діяльності у грі. Відомий філософ К. Гросс стверджує: «Навіть не будучи грою, художня творчість, мистецтво має ігрове начало, ігровий аспект. Власне, ігрове начало художньої діяльності безпосередньо є джерелом естетичної та художньої насолоди, засобом розваги та відпочинку людини» [3, с. 144–145].

Л. Виготський вважав драматичну або театральну постановку найрозповсюдженішим видом дитячої творчості саме через її близькість до театральної гри: «... по-перше, драма, заснована на дії, яку здійснює сама дитина, найбільш близько, дієво та безпосередньо пов'язує художню творчість із особистими переживаннями ... Іншою причиною близькості драматичної форми для дитини є зв'язок будь-якої драматизації з грою, цим корінням усіялої дитячої творчості, і тому є найбільш синкретичною, тобто містить у собі елементи найрізноманітніших видів творчості» [2, с. 61–62]. Участь дитини в ігровій діяльності спричиняє формування

здатності відрізнити певну річ від її значення і надавати значення однієї речі іншій, тобто здійснювати «перенесення значення», що, як відомо, становить елементарну основу художнього образу і є основою для розвитку творчих якостей особистості.

Відомий український композитор, фольклорист і педагог М. Д. Леонтович [4], глибоко усвідомлюючи факт наявності у структурі народної пісенної гри елементів імпровізації, широко застосував у своїй діяльності саме пісенно-ігровий фольклор, зокрема як засіб активізації процесу розвитку творчих здібностей підлітків.

На музично-ігровій діяльності у розвитку творчих здібностей дітей наголошував і відомий український композитор, хоровий диригент, хореограф, фольклорист і педагог В. Верховинець. Як доказ цього є створена ним збірка «Весняночка» [1], в яку органічно ввійшли ігри, здатні зайняти вагоме місце у процесі художньо творчого розвитку дітей. Театральне мистецтво викликає у дітей потребу у власному перевтіленні, у реалізації власних ідей, тобто у творчості, таким чином спонукаючи підлітка до особистісного самовираження.

У театральній творчості потреба дитини у самовираженні реалізується безпосередньо. З цього приводу К. Станіславський писав: «Ви ніколи не думали, як було б добре розпочати створення Дитячого театру з дитячого віку? Адже інстинкт гри з перевтіленням є у кожній дитини. Ця пристрасть до перевтілення у багатьох дітей звучить яскраво, талановито, викликаючи подив навіть у нас, професійних артистів» [6, с. 279].

Крім радості творчості, у процесі роботи над постановкою дитина відчуває задоволення від того, що знайшла своє місце серед інших, проявила і ствердила себе у колективі. Тому важлива сторона музично-театральної діяльності полягає в тому, що за її допомогою дитині надається необмежена можливість духовного спілкування, передавання своїх позитивних переживань навколишнім.

У театральній грі підліток духовно стверджує себе у світі, відчуває силу своїх здібностей. Такий вид творчої діяльності приносить особливу насолоду вже самим процесом своєї дії; ця насолода є безкорисливою і тому спорідненою з естетичним переживанням.

У процесі роботи над музично-театральним образом підліток самостійно обдумує свою роль. На репетиції він відпрацьовує вміння виразно і чітко передавати особливості персонажа за допомогою діалогів, своєчасно віднаходити необхідні репліки, дотримуватись умовності музично-театрального висловлювання, рухатись на сцені тощо. Тому мистецтво музичного театру сприяє утворенню гедоністичних почуттів не тільки в учасників, але й у глядацької аудиторії. Узагальнена функціональна концепція впливу театрального мистецтва на всебічний, зокрема й естетичний, розвиток особистості відображена у висловлюваннях видатного театраліста і режисера В. Немировича-Данченка: «Музика життя; дух легкого, вільного спілкування; безперервна близькість до блиску вогнів, до красивої мови; збуджується усе моє найкраще; ідеальне віддзеркалення усіх людських взаєностосунків – сімейних, дружніх, ділових, любовних ..., політичних, героїчних, зворушливих, смішних ... Царство мрії. Влада над натовпом ...» [5, с. 105].

Отже, можемо стверджувати, що заняття музично-театральним мистецтвом розширюють життєвий та художній світогляд підлітків, підвищують рівень емоційної сприйнятливості, розвивають у них здатність до оцінювання естетичних явищ, активізують художньо-креативні здібності.

Крім того, завдяки музично-театральній діяльності, підлітки розвивають свою пам'ять, збагачують життєвий досвід, змінюються фізично, збагачують свій кругозір, прагнуть стати позитивними героями сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верховинець В. М. Весняночка. Ігри з піснями для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку / В. М. Верховинець. – К. : Муз. Україна, 1989. – 343 с.
2. Виготський Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л. С. Виготський. – Изд. 3-е. – М. : Просвещение, 1991. – 96 с.
3. Гросс К. Введение в эстетику / К. Гросс. – К. : Харьков, 1989. – 246 с.

4. Леонтович М. Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України / М. Д. Леонтович. – К. : Муз. Україна, 1989. – 133 с.
5. Немирович-Данченко В. И. Рождение театра: воспоминание, статьи, заметки, письма / В. И. Немирович-Данченко. – М. : Искусство, 1989. – 486 с.
6. Станиславский К. С. Собрание сочинений. – В 8-ми томах. – М. : Искусство, 1954–1963. – Т. 5. – 466 с.
7. Товстоногов С. А. Зеркало сцены / С. А. Товстоногов. – В 2-х т. – Л., 1984. – Т. 2. – 567 с.
8. Шацкая В. Н. Музыка в школе / В. Н. Шацкая. – М. : Просвещение, 1990. – 323 с.
9. Шевцов Е. В. Эстетическое воспитание и формирование личности / Е. В. Шевцов. – М. : Просвещение, 1982. – 293 с.

УДК 316.74:78:37.015.6

Л. М. БІЛОЗУБ

НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті досліджено українське музичне мистецтво в національному аспекті: національній свідомості, національному характері, національній ідеї, національній ментальності, національній ідентичності. Висвітлено науково-теоретичні підходи до проблеми вивчення національних складових українського музичного мистецтва. Розглянуто релігійність як один з основних компонентів національної культури, її відображення в українській православній музиці й вплив на творчість професійних композиторів.

Ключові слова: музика, композитор, православна музика, музичне мистецтво, національний характер, національна ментальність.

Л. Н. БЕЛОЗУБ

НАЦИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ УКРАИНСКОГО МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА

В статье исследовано украинское музыкальное искусство в национальном аспекте: национальном сознании, национальном характере, национальной идеи, национальной ментальности, национальной идентичности. Освещены научно-теоретические подходы к проблеме изучения национальных составляющих украинского музыкального искусства. Рассмотрена религиозность как одна из основных компонентов национальной культуры, ее отражение в украинской православной музыке и влияние на творчество профессиональных композиторов.

Ключевые слова: музыка, композитор, православная музыка, музыкальное искусство, национальный характер, национальная ментальность.

L. M. BILOZUB

NATIONAL ASPECT OF UKRAINIAN MUSICAL ARTS

The article investigates the national aspect of Ukrainian musical art: national consciousness, national character, national idea, national mentality and national identity. We make clear scientific and theoretical approaches to the study of national components of Ukrainian music.

We single out M. Furs among modern scholars who study the issue of national culture. In his works M. Furs considers the interrelationship of national consciousness and art in the context of national characteristics of creativity. The problems of national character in the projection of musical art and musical mentality are reflected in a number of monographs and in the dissertation of G. Dzhulay.